

Rola kościołów i świetlic przykościelnych w organizowaniu imprez kulturalnych i pracy z dziećmi i młodzieżą

Idea animacji kulturalnej i społeczno-wychowawczej znajduje się w centrum zainteresowań wielu współczesnych społeczeństw. W obliczu nowych wyzwań i zadań animacja ma na względzie zmiany otaczającej rzeczywistości. Jej paradygmat jest dziś powszechnie propagowany, stanowi strategię działań oświatowych i społeczno-kulturalnych. Zachodzące w Polsce przeobrażenia w różnych dziedzinach życia sprawiają, że poszukuje się różnych sposobów pobudzania aktywności społecznej obywateli w środowiskach lokalnych i tak zwanych małych ojczyznach¹. Animacja ma właśnie wyzwalać twórczą aktywność podmiotu, powodując rozwój komunikowania społecznego; jest też metodą integracji i partycypacji społecznej.

Pojęcia „animacja”, „animator” – są związane z charakterem współczesnego społeczeństwa – masowego, anonimowego, wyalienowanego. Społeczeństwu temu trzeba przywrócić życie, „dać duszę”, pobudzić je do aktywności w różnych dziedzinach. Animatorzy są takimi specjalistami, zwłaszcza w środowiskach lokalnych².

Ruch animacji społeczno-kulturalnej i społeczno-wychowawczej najszerzej rozwinął się we Francji. W końcu XX wieku termin „animacja” stał się popularny w języku socjologów edukacji, teoretyków upowszechniania kultury i pedagogów (zwłaszcza andragogów), i to głównie za sprawą Francuzów³. W wielu krajach, zwłaszcza Europy Zachodniej, odbyły się liczne konferencje i kongresy dotyczące animacji jako nowej koncepcji upowszechniania kultury i edukacji przez kulturę⁴.

¹ J. Żebrowski, *Pedagogiczne aspekty animacji społeczno-kulturalnej*, [w:] L. Pawelski (red.), *Reforma w szkole – szkoła w reformie*, Szczecinek 2009, s. 37.

² Tamże, s. 38.

³ Dz. Jankowski, *Pedagogika kultury. Studia i koncepcja*, Kraków 2006, s. 137.

⁴ J. Żebrowski, dz. cyt., s. 38.

Aktualnie we Włoszech można mówić o swego rodzaju fenomenie animacji – akcentuje się ją w działalności politycznej, w szkole, w kościele, w sporcie, w kulturze. Według Tadeusza Lewickiego – animować to słowo magiczne, synonim sukcesu organizacyjnego, doskonale działającej struktury społecznej wszelkiego rodzaju i zapowiedź pomyślnych wyników, zgodnych z oczekiwaniami⁵.

Animacja (łac. *animato* – ożywienie) oznacza pobudzenie, ożywienie społeczności lokalnych (lub środowiska) w ich różnorodnych dziedzinach działalności. Animować to wносить życie, zachęcać, rozpalać, dodawać bodźca do podejmowania nowych inicjatyw, a więc ożywiać grupę, dodawać sił i odwagi do działania, pośredniczyć i zachęcać do uczestnictwa w życiu społecznym, udzielać wsparcia jakiejś osobie czy grupie w jej pracy nad sobą bądź nad rozwiązywaniem jakichś zadań. Animatorem jest osoba, która dzięki swojemu zapałowi i ruchliwości ożywia towarzystwo, zebranie, widowisko. Ma umiejętność ożywiania idei i wpajania ich innym. Jest tym, kto spontanicznie lub z racji pełnionej funkcji „nadaje” życie środowisku, przekazując inicjatywę innym osobom, rozbudza pożądanie wiedzy, wpływa na rozwój różnorodnych zainteresowań, ukazując nowe ideały i wzory życia, prowadzi z ludźmi dialog nad możliwościami rozwijania i zaspokajania zainteresowań i potrzeb kulturalnych⁶.

Animacja jest stosowana w pracy z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi jako metoda wychowawcza polegająca na motywacji do realizacji wyznaczonych celów i zadań przez projektowanie wizji wspólnego działania czy urzeczywistniania określonych wartości. Pierwszymi animatorami w historii gatunku ludzkiego byli szamani, następnie kapłani, artyści, filozofowie, a także politycy, wreszcie naukowcy i nauczyciele⁷. Obok animacji edukacyjnej można wyróżnić animację komunikacyjną, integracyjną, kulturową, rekreacyjną, innowacyjną.

„Animator jasno widzi nowe i lepsze życie. Kocha te wizje, ale jeszcze bardziej kocha ludzi, wśród których pracuje. Akceptuje ich takimi, jakimi są, w nadziei, że mogą być lepsi”⁸. Animatorzy opowiadają się za wychowaniem kreatywnym, wskazując na swój psychopedagogiczny rodowód⁹. Animator wykonuje swoją funkcję przede wszystkim wtedy, gdy inni mają czas wolny i przeznaczają go na odpoczynek i rozrywkę¹⁰.

Animatorzy są „misjonarzami” edukacji i kultury, wychowują poprzez kulturę, są specjalistami od komunikowania i reanimacji, ulepszają stosunki międzyludzkie. Potrzebni są ludzie zdolni do pobudzania lokalnej aktywności

⁵ T. Lewicki, *Fenomen animacji. O praktyce i teoriach działalności społecznej, kulturowej i wychowawczej we Włoszech*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1993, nr 3, s. 45.

⁶ J. Żebrowski, dz. cyt., s. 39.

⁷ L. Ostasz, *Animacja kultury – propozycje teoretyczne i metodyczne*, „Edukacja” 1999, nr 2, s. 108.

⁸ L. Dyczewski, *Kultura polska w procesie przemian*, Lublin 1993, s. 209.

⁹ J. Żebrowski, dz. cyt., s. 43.

¹⁰ Tamże, s. 47.

mieszkańców i jej wykorzystania dla dobra środowisk. Animator to także nauczyciel przygotowujący dzieci i młodzież do kreowania aktywnych postaw, współdziałania w grupie, rozwijający ich twórczą wyobraźnię, uczący korzystania z nowych mediów. Przykładami nowych metod i technik animacyjnych są m.in.: pedagogika zabawy, praca z liderami, metody środowiskowe służące do pobudzania aktywności poszczególnych środowisk i grup samorządowych, stowarzyszeń itp.¹¹

Nawiązując do polskich tradycji, szczególne miejsce w dziedzinie wychowawczej zajmuje Kościół, którego rolę trudno przecenić. Szczególnego znaczenia nabiera rola wychowawcza piastowana w społeczeństwie przez Kościół, gdy weźmiemy pod uwagę badania sondażowe, z których wynika, że prawie 98% społeczeństwa deklaruje się jako osoby wierzące¹². Ale nie wiadomo na dzień dzisiejszy, czy ten procent jest wiarygodny. W polskich parafiach co roku odbywa się liczenie wiernych, dane, które podaję, pochodzą z Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Łaskawej w Toruniu. Liczba wiernych to 1500, uczęszczających w niedzielę, licząc razem, kobiet i mężczyzn jest 530¹³. W tym miejscu należałoby zadać pytanie, ilu faktycznie jest takich prawdziwych katolików?

W *Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym* można znaleźć następujący tekst: „wszystkim należy zapewnić wystarczający zasób dóbr kulturalnych, zwłaszcza tych, które zapewniają kulturę tzw. podstawową. Należy usilnie pracować nad tym, by wszyscy uświadomili sobie tak prawo do kultury, jak i obowiązek pracy nad sobą i pomagania w tym innym. Istnieją bowiem niekiedy warunki życia i pracy, które dążeniem kulturalnym ludzi stoją na przeszkodzie i niweczą w nich zapał do kultury”¹⁴.

Podstawową formą istnienia Kościoła jest parafia. W *Konstytucji o liturgii świętej* znajduje się informacja o Kościele: „Ponieważ biskup w swoim Kościele nie może osobiście zawsze i wszędzie przewodniczyć całej odczarowi, dlatego powinien koniecznie utworzyć grupy wiernych. Najważniejsze z nich to parafie lokalne zorganizowane pod przewodnictwem duszpasterza, zastępującego biskupa. One bowiem w pewien sposób przedstawiają widzialny Kościół ustanowiony na całej ziemi”¹⁵. Dlatego przede wszystkim parafia jest miejscem, gdzie odbywa się to poszukiwanie i tworzenie wielorakich środków wyrazu, a więc tworzenie kultury.

¹¹ Tamże, s. 48-49.

¹² A. Nyderek, *Wychowawcza rola polskiej pieśni religijnej*, Bydgoszcz 2012, s. 6.

¹³ Dane uzyskane od proboszcza ks. L. Ulatowskiego z Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Łaskawej w Toruniu.

¹⁴ *Gaudium et spes. Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*, 60. Dokument Soboru Watykańskiego II, [w:] J. Sójka, P. Kieliszewski, P. Landsberg, M. Poprawski, *Instytucje kultury w czasach kryzysu*, Poznań 2009, s. 162.

¹⁵ *Konstytucja o liturgii świętej*, Sobór Watykański II, 4 grudnia 1963, s. 42.

Parafia jest również najbardziej podstawowym użytkownikiem kultury. To bowiem ona do swojego funkcjonowania potrzebuje np.:

- miejsc kultu – w znakomitej większości obiektów, które można nazwać dziełami sztuki, a nawet obiektami muzealnymi, w których mieści się ogromna liczba dzieł sztuki;
- środków wyrazu – chórów, zespołów muzycznych, teatralnych, dekoracji, animacji (żłóbek, grób Pański, ołtarze na Boże Ciało);
- pomieszczeń do urzędowania, które często są archiwami o bogatej zawartości historycznej.

To właśnie parafia przez swoje funkcjonowanie sprawia, że wiele dzieł sztuki nie ma wyłącznie wartości muzealnej, ale również użytkową¹⁶. Wielorakość form instytucji kultury, jakie są dostępne dla zwykłego obywatela, jest niestety wprost proporcjonalna do wielkości miejscowości, w jakiej zamieszkuje, lub od odległości, o jaką jego miejscowość jest oddalona od większego ośrodka, gdzie instytucje kultury istnieją w szerszym wymiarze. To zrozumiałe, że im mniejszy ośrodek, tym mniej jest propozycji kulturalnych¹⁷. Ale musimy pamiętać, że parafia jest niedocenionym miejscem upowszechniania kultury.

Tworzenie kultury w parafiach odbywa się w sposób nie do końca uświadamiany. W związku z tym często zarówno duchowni, jak i świeccy w klasyfikowaniu i wyliczaniu „instytucji kultury” nie biorą pod uwagę instytucji kościelnych. Tymczasem właśnie wokół nich, przede wszystkim przy parafii, istnieje wiele form, które można jednoznacznie zakwalifikować jako placówki kultury: biblioteki, świetlice, muzea, archiwa, chóry, zespoły muzyczne, teatralne, festiwale, konkursy itp. To parafia organizuje uroczyste odpusty, dożynki, festyny, pobudza do tworzenia szopek, grobów Pańskich, ołtarzy na Boże Ciało, jest często źródłem odnajdywania talentów śpiewaczych (schole, chóry), muzycznych (organiści), artystycznych.

Zamysł Kościoła wyrażony został w dokumentach soborowych: „Wszyscy bowiem, którzy przyczyniają się do rozwoju wspólnoty ludzkiej na płaszczyźnie rodzinnej, kulturalnej, gospodarczej, społecznej i politycznej, zgodnie z planem Bożym wyświadczają niemałą pomoc także i społeczności Kościoła”¹⁸.

Upowszechnianie kultury jest procesem, który ma na celu zaistnienie kultury wysokiej w różnych środowiskach. W myśl tego odbiorcami mogą stać się np.: rolnicy, robotnicy, młodzież, dzieci, gospodynie domowe, studenci, wszelkie grupy społeczne i zawodowe¹⁹.

¹⁶ O.G. de Cardedal, *Communio* 6 (96)/1996 [w:] J. Sójka, P. Kieliszewski, P. Landsberg, M. Poprawski, dz. cyt., s. 162.

¹⁷ S. Kokorzycki, *Parafia jako „instytucja kultury”*, [w:] J. Sójka, P. Kieliszewski, P. Landsberg, M. Poprawski, dz. cyt., s. 163.

¹⁸ *Gaudium et spes*. Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym, 44. Dokument Soboru Watykańskiego II.

¹⁹ P. Landsberg, *Powszechność upowszechniania i reanimacja animacji*, [w:] J. Sójka, P. Kieliszewski, P. Landsberg, M. Poprawski, dz. cyt., s. 147.

Pracy animacyjnej towarzyszy założenie, że każde środowisko ma własne wzorce, treści kulturowe i potrzeby. Są one przedmiotami działalności animacyjnej²⁰. Zadanie animatora kultury polega na wydobywaniu ze wzorców kulturowych pewnych elementów w celu aktywizacji danej społeczności. Można zatem wysunąć tezę, że ten rodzaj działań kulturotwórczych bliski jest kulturowemu relatywizmowi²¹.

Zgodnie z nauką Jana Pawła II – **wychowanie jest także zadaniem Kościoła**, a w nim właśnie papież pełni rolę pierwszego wychowawcy. Wychowanie to odbywa się przez Kościół lokalny oraz małe wspólnoty kościelne przy parafiach i ma przede wszystkim formę **katechizacji**. Kościół poczuwa się do bezpośredniej odpowiedzialności za sprawy wychowania, jest on bowiem zawsze obecny tam, gdzie chodzi o człowieka²² będącego pierwszą drogą, po której winien kroczyć Kościół²³.

Ponieważ dla Jana Pawła II „religia znajduje się w centrum wychowania [...]. Kościół musi być zaangażowany w wychowanie młodych”²⁴. Trzeba mieć przekonanie, że jest on do tego odpowiednio przygotowany²⁵. To wychowanie nie powinno być jednak powierzaniem dziecka Kościołowi przez rodzinę, ale musi polegać na wspólnym wychowaniu. Kościół chce wychowywać poprzez rodzinę²⁶.

Warto tutaj zauważyć, że zdaniem Jana Pawła II, Ewangelia nie jest skierowana jedynie do wierzących, ale do wszystkich: „Ewangelia życia przeznaczona jest dla całej ludzkiej społeczności”²⁷ i „Słowo Boże skierowane jest do każdego człowieka, w każdym czasie i we wszystkich częściach ziemi”²⁸. Jednak papież ma świadomość, że zadanie to często nie jest przez Kościół dobrze wypełniane. Jan Paweł II chce, aby dzieci „uczyć [...] wiary, ukazując im doktrynę chrześcijańską, miłości do wszystkich i modlitwy, zgodnie z najpiękniejszymi tradycjami rodzin”²⁹. Powołuje się na osiągnięcia pedagogiki i psychologii, zgodnie z którymi dziecko chętnie się modli i uczestniczy w życiu sakramentalnym³⁰.

²⁰ Tamże, s. 147.

²¹ Tamże, s. 147.

²² Por. Jan Paweł II, *List Juvenum patris w setną rocznicę śmierci św. Jana Bosco*, [w:] CD-ROM: *Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II*, „M” Kraków 1999, s. 14, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Kraków 2007, s. 81.

²³ Tamże, s. 81.

²⁴ Jan Paweł II, *Inicjatywy dla ochrony życia – przemówienie*, Kaduna, 14 lutego 1982, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 81.

²⁵ Por. Jan Paweł II, *List Juvenum patris...*, s. 7, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

²⁶ Por. Jan Paweł II, *List do rodzin Gratissimam sane*, s. 16, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

²⁷ Jan Paweł II, *Encyklika Evangelium Vitae*, s. 101, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

²⁸ Jan Paweł II, *Encyklika Fides et ratio*, s. 64, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

²⁹ Jan Paweł II, *Dzieci w sercu Kościoła – katecheza*, [w:] CD-ROM: *Nauczanie Ojca Świętego...*, s. 5, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

³⁰ Tamże, s. 82.

Jan Paweł II zachęcał do **ożywienia działalności stowarzyszeń i ruchów**³¹. Doceniał on wagę wprowadzania dzieci w kręgi szersze niż rodzina. „Ich wychowawcami mogą być księża, zakonnicy, zakonnice, świeccy, dorośli czy starsza młodzież”, jednak dodaje: „wiedźcie, komu powierzacie swe dzieci”³². Zadaniem rodziców właśnie jest stopniowe wprowadzanie dzieci w nowe wspólnoty wychowawcze; należy wychowywać w kierunku współpracy z wieloma wychowawcami³³. Wspólnotowy wymiar egzystencji człowieka powinien prowadzić do uporządkowanej współpracy różnych czynników wychowawczych. Zdaniem Jana Pawła II, „wszystkie te czynniki są konieczne, nawet jeśli każdy może i powinien działać wedle własnej kompetencji i wnosząc sobie właściwy wkład”³⁴.

Papież wspomina również o **zabawie**. Jest ona dla niego nie tylko przejawem potrzeby rozrywki czy też lekkomyślności, ale również okazją do kształcenia charakteru i pielęgnowania cnót. Dzięki zabawie kształtuje się osobowość. Jest ona także wyrazem młodości ducha³⁵.

Ważnym przejawem istnienia i bytowania człowieka jest kultura³⁶. Jan Paweł II, powołując się na Sobór Watykański II, przez kulturę rozumie „wszystko, czym człowiek doskonali i rozwija wielorakie uzdolnienia swego ducha i ciała; stara się drogą poznania i pracy poddać sam świat pod swoją władzę; czyni bardziej ludzkim życie społeczne tak w rodzinie, jak i w całej społeczności państwowej przez postępowanie obyczajów i instytucji; wreszcie w dziełach swoich w ciągu wieków wyraża, przekazuje i zachowuje wielkie doświadczenia duchowe i dążenia na to, aby służyły one postępowi i wielu, a nawet całej ludzkości”³⁷.

Zdaniem papieża, człowiek, który jest w widzialnym świecie podmiotem kultury, powinien być jej jedynym celem. Człowiek musi być tutaj traktowany jako całość: „w integralnym całokształcie swojej duchowo-materialnej podmiotowości”³⁸. Zatem dla papieża **„pierwszym i podstawowym zjawiskiem kulturalnym jest sam człowiek”**³⁹. U podstaw wzajemnych relacji kultury i wychowania powinna być „ambicja bycia człowiekiem”, a nie prymat sensacji i doraźnego sukcesu⁴⁰.

³¹ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja Catechesi tradendae*, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

³² Jan Paweł II, *Aby wychowanek nauczył się „być”, a nie tylko „wiedzieć”* – homilia, Douala, 13 sierpnia 1985, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

³³ Por. Jan Paweł II, *Wychowywać to nie tylko kształcić*; por. także: *Adhortacja Christifideles laici*, dz. cyt., s. 62, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

³⁴ Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, s. 40, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82.

³⁵ Por. Jan Paweł II, *Niechaj wasze życie będzie hymnem radości* – przemówienie, 1 marca 1980, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 82-83.

³⁶ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie w siedzibie UNESCO*, Paryż, 2 czerwca 1980, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 83.

³⁷ Jan Paweł II, *Adhortacja Christifideles laici*, s. 44, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 83.

³⁸ Tamże, s. 83.

³⁹ Tamże, s. 83.

⁴⁰ Tamże, s. 83.

Każdy człowiek jest włączony w kulturę, zależy od niej i na nią oddziałuje, co więcej – „człowiek jest jednocześnie dzieckiem i ojcem kultury, w której żyje”⁴¹. Poprzez tworzenie dzieł i wzorców kulturowych, podkreślających wielkość i godność ludzkiego życia oraz osoby ludzkiej, trzeba **wychowywać do nowej „kultury życia” w opozycji do „cywilizacji śmierci”**⁴². Podstawowym krokiem w tym kierunku jest kształtowanie i uwrażliwianie sumienia oraz ponowne odkrycie nierozzerwalnej więzi między życiem a wolnością, z czym łączy się ściśle praca wychowawcza⁴³. Przyjęcie tej nowej kultury życia wymaga nowego stylu życia, „którego wyrazem jest opieranie konkretnych decyzji – na płaszczyźnie osobistej, rodzinnej, społecznej i międzynarodowej – na właściwej skali wartości: na prymacie „być” nad „mieć” i osoby nad rzeczą. Ten odnowiony styl życia domaga się także zmiany postawy – z obojętności na zainteresowanie drugim człowiekiem oraz z odrzucenia go na akceptację”⁴⁴.

W budowaniu kultury wiele mogą uczynić nauczyciele, wychowawcy, młodzież wychowana do prawdziwej wolności i postawy szacunku wobec każdej osoby, intelektualiści oraz pracownicy środków przekazu⁴⁵. Niemalą rolę odgrywa także Kościół.

Przykładowe imprezy o charakterze kulturalno-wychowawczym organizowane w wybranych parafiach toruńskich.

Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla – w tej parafii działa: schola dziecięca; zespół młodzieżowy; biblioteka parafialna; chór „Cecylia”⁴⁶.

Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego.

Po pierwsze działa – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, którego ideą jest odwiedzanie chorych w szpitalach i domach opieki.

Po drugie – Akcja Katolicka. Celem Akcji Katolickiej jest:

- pogłębienie formacji chrześcijańskiej;
- organizowanie bezpośredniej współpracy katolików świeckich z hierarchią kościelną w prowadzeniu misji apostołskiej Kościoła.

Realizowanie celów Akcji Katolickiej:

- pogłębienie życia religijnego, moralnego, intelektualnego i kulturalnego oraz ukierunkowanie na zadania apostołskie;
- przenikanie wartości ewangelicznych do życia społecznego;

⁴¹ Jana Paweł II, *Encyklika Fides et ratio*, s. 71, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 83.

⁴² Por. Jan Paweł II, *Homilia*, Kalisz, 4 czerwca 1997, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 84.

⁴³ Por. *Encyklika. Evangelium Vitae*, s. 96097, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 84.

⁴⁴ Tamże, s. 98, [w:] T. Bilicki, *Dziecko i wychowanie...*, s. 84.

⁴⁵ Tamże, s. 84.

⁴⁶ <http://www.chrystuskrol.diecezja.torun.pl/> 21.04.2012, godz. 20.17.

- zajmowanie stanowiska w sprawach publicznych Kościoła, a zwłaszcza reagowanie na zagrożenie wiary i moralności chrześcijańskiej;
- kształtowanie działaczy katolickich i wychowanie ich do aktywności w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym.

Rodzaje działalności Akcji Katolickiej

- działalność oświatowa, wychowawcza i wydawnicza;
- działalność kulturalna i informacyjna;
- działalność dobroczynna;
- działalność turystyczno-sportowa;
- działalność gospodarcza.

Kto może być członkiem Akcji Katolickiej? Członkiem Akcji Katolickiej może zostać katolik świecki, który ukończył 18. rok życia. Członek zwyczajny może należeć do innych stowarzyszeń, które nie sprzeciwiają się wartościom i zasadom nauki społecznej Kościoła.

Po trzecie działa – Katolickie Stowarzyszenie Ewangelizacyjne Posłanie – Wspólnota Odnowy w Duchu Świętym. Możemy spotkać się z teatrem, gdzie teatr czyni przekaz wiary dynamicznym i bliskim. Słowo, obraz, dźwięk i ruch angażują całościowo. Wyrażając prawdy wiary, budzą z uspienia niewiary. Dają człowiekowi szansę na spotkanie z Chrystusem stojącym z mocą na drodze ich życia.

Po czwarte działa – Czytelnia i chór św. Cecylii⁴⁷.

Chyba najbardziej widoczna animacja jest w **Bazylice Katedralnej św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty (św. św. Janów)**. Działa: Schola „Portamus Gaudium”; Stowarzyszenie Rodzin Katolickich; Świętojański Festiwal Organowy; Młodzieżowy Zespół Muzyczny MACARIA; Zespół Muzyczny CLARITAS; Internetowy Konkurs Parafialny – konkurs dla dzieci; wieczór kolęd; wieczory pieśni pasyjnej. Ale w Katedrze jest coś bardzo ciekawego – „Piwnica pod Świętymi Janami” – Międzynarodowy Ośrodek Spotkań (na wzór „Piwnicy pod Baranami” w Krakowie).

Założenia ogólne „Piwnicy pod Świętymi Janami” są następujące:

- Oferta programowa Parafialnego Centrum Kultury Chrześcijańskiej i Międzynarodowego Ośrodka Spotkań skierowana jest do osób reprezentujących wszystkie grupy wiekowe.
- Wszelkie poczynania dokonywane w Piwnicy pod Świętymi Janami zgodne są z nauką Kościoła katolickiego.
- Imprezy i zajęcia uwzględniają święta kościelne, państwowe i miejscowe.

Cel „Piwnicy pod Świętymi Janami”:

- Nadrzędnym celem jest edukacja i promowanie szeroko pojętej kultury chrześcijańskiej.

⁴⁷ <http://www.wnmptorun.diecezja.torun.pl/> 21.04.2012, godz. 20.18.

- Integracja parafian i sympatyków bazyliki katedralnej.
- Przedsięwzięcie kulturalno-integracyjne.

W „Piwnicy pod Świętymi Janami” odbywa się wiele rozmaitych imprez. Oto niektóre z nich:

- Koncerty kameralne – recitale i koncerty kameralne muzyki poważnej. W repertuarze – małe formy muzyki wokalne i instrumentalnej. Utwory głównie kompozytorów niemieckich (m.in. J.S. Bacha, G.F. Haendla, R. Schumanna, J. Brahmsa). Część muzyczna połączona z rozmowami o szeroko pojętej kulturze.
- Spotkania poetyckie – promocja interesujących zbiorów poezji połączona z rozmową z ich autorami.
- Wernisaże – uroczyste otwarcia wystaw dzieł sztuki dla grona zaproszonych gości (w tym przedstawiciele mediów, specjalistów i krytyków) poprzedzające udostępnienie ekspozycji publiczności. Połączone z konferencją prasową.
- Wystawy – fotografii, malarstwa, grafiki.
- Projekcje filmów – filmy krótkometrażowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Kącik kinomana, w ramach którego przewidziano rozmowy o wrażeniach filmowych. W sezonie turystycznym film „Katedra Świętych Janów”.
- Seminarium – prelekcja połączona z dyskusją.
- Konferencje.
- Spotkania z cyklu Zachód-Wschód – realizacja programu „Witajcie sąsiedzi”. Wymiana dorobku kulturowego i doświadczeń osób ze Wschodu i Zachodu.
- Czytelnia prasy katolickiej – wybrane tytuły z prasy krajowej i zagranicznej.
- Świetlica parafialna – zajęcia dla dzieci.
- Zabawy dla dzieci.
- Regularne konkursy z nagrodami – związane z plastyką, muzyką, śpiewem, recytacją.
- Warsztaty artystyczne dla dzieci – poznajemy techniki plastyczne, witraż, fresk. Poznajemy hafty i robótki ręczne, kuchnię artystyczną. Przewodnik po moim mieście.
- Spotkania młodzieży – kręgi dyskusyjne i modlitewne.
- Prelekcje skierowane do dorosłych – tematyka związana z konfliktami w domu i w pracy.
- Spotkania seniorów.
- Szkoła modlitwy – wykłady na temat „Jak się modlić?”.
- Wieczory ekumeniczne – spotkania z przedstawicielami innych wyznań.
- Formacyjne spotkania parafialnych grup i stowarzyszeń.
- Spotkania rodzinne, m.in. parafialny wieczór bajek i wieczory papieskie⁴⁸.

⁴⁸ <http://www.katedra.diecezja.torun.pl/> 21.04.2012, godz. 20.19.

Kolejną parafią, w której bardzo dużo się dzieje od paru już dobrych lat, jest **Parafia pw. św. Michała Archanioła i bł. ks. Bronisława Markiewicza**. W tejże parafii działa: parafialny chór młodzieżowy oraz cenne Oratorium im. Błogosławionego ks. Bronisława Markiewicza. Jest to świetlica, w której stwarza się warunki edukacyjne zmierzające do indywidualizacji i kompensacji, stymulowania rozwoju dziecka wolnego od zahamowań i uprzedzeń, otwartego na drugiego człowieka, tolerancyjnego i bogatego w doświadczenia pozytywne pełnego nadziei, która pozwala ujrzeć to, co niewidzialne, dotknąć tego, co nieuchwytnie, dokonać tego, co niemożliwe.

Co się dzieje w Oratorium? Stwarzane są:

- Optymalne warunki do wcielania się dzieci i młodzieży w role wybranych sztuk teatralnych.
- Możliwości rozwoju tęczy fizycznej.

Co umożliwia Oratorium?

- Eliminowanie negatywnych emocji poprzez warsztaty terapii zajęciowej. Malowanie na szkle, drama, pantomima, trening autogenny – to niektóre z form stosowane na zajęciach wdrażających do radzenia sobie ze stresem, kształtujące umiejętności interpersonalne oraz postawę asertywną.
- Rozwój zainteresowań modelarskich pod kierunkiem dwukrotnego mistrza świata.
- Rozwój zainteresowań kulinarnych.

Co się organizuje w Oratorium?

- Bale karnawałowe i inne zabawy okolicznościowe integrujące wspólnotę oratoryjną.
- Spotkania dla przyjaciół Oratorium.

Charakterystyka oratorium:

Oratorium od 11 lat otacza opieką dzieci i młodzież pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych alkoholizmem, narkomanią, rodzin niewydolnych wychowawczo, o niskim statusie materialnym. To głównie z myślą o takich dzieciach – słabych, lękliwych, poszukujących drogi życia – o połamanych korzeniach i pokaleczonych skrzydłach, ale chcących poznać i zgłębić wartości moralno-społeczne stworzono Oratorium, ich drugi dom – oazę ciszy i spokoju.

W budynku Oratorium znajdują się sale dydaktyczne do zajęć lekcyjnych, w których dzieci i młodzież uczą się, odrabiają lekcje, rozwijają swoje zainteresowania poprzez uczestnictwo w różnych kołach. Realizują program z zakresu profilaktyki uzależnień w ramach uczestnictwa w terapii zajęciowej. Oprócz tego w placówce jest sala zabaw dla najmłodszych wyposażona w różnorodne zabawki przyjazne dzieciom, świetlica, w której starsi wychowankowie oglądają filmy edukacyjne, przyrodnicze czy realizują zajęcia z zakresu „Sekty ich cel, charakter i zagrożenia”. Oratorium posiada własną kuchnię i stołówkę, w której dzieci i młodzież spożywają gorący dwudaniowy posiłek każdego dnia.

W świetlicy dzieci mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań i umiejętności poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju zajęciach: komputerowych, teatralnych, plastycznych, sportowych, kulinarnych, krawieckich, modelarskich, warsztatach terapii zajęciowej.

Oprócz opieki intelektualnej i materialnej nad dziećmi sprawowana jest opieka duszpasterska.

Kadrę pedagogiczną stanowią kompetentni nauczyciele wolontariusze legitymujący się wyższym wykształceniem. Cechą charakterystyczną placówki jest dobrze zintegrowane grono pedagogiczne nieustannie poszukujące nowych dróg dotarcia do dzieci i młodzieży oraz jego środowiska.

Kreatywność nauczycieli, inspirująca doradcza rola dyrektora przyczyniają się do wysokiej jakości pracy pedagogicznej i terapeutycznej, a także nadają placówce znaczenia współczesnego modelu socjoterapeutycznego. Stąd też niezbędne dla wszystkich podmiotów stało się wprowadzenie takiego wizerunku placówki, w którym stwarza się maksymalne warunki edukacyjne zmierzające do indywidualizacji, kompensacji i stymulowania rozwoju dzieci i młodzieży.

Oratorium jest miejscem sprzyjającym rozwojowi dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin trudnych, niewydolnych wychowawczo w domach, których słowa podobne są do drutu kolczastego. Miejsce to kształtuje pozytywne cechy osobowości, własne poczucie godności osobistej i jej poszanowanie u innych.

Główne cele Oratorium:

- Organizowanie wszelkich działań ukierunkowanych na indywidualny rozwój twórczy dziecka, a w szczególności promowanie i rozwijanie metod zapobiegających zaburzeniom, zahamowaniu i regresowi.
- Pomoc w rozwiązywaniu trudności życiowych i rodzinnych.
- Kształtowanie własnego stosunku do nauki i pracy.
- Wdrożenie do przestrzegania zasad współżycia społecznego⁴⁹.

Parafia św. Antoniego posiada: czytelnię i świetlicę „Antoninek”. Organizowane są filmy wideo, koncerty – np. koncert kolęd pt. „Wieczność wkroczyła w historię” połączony z poezją Tadeusza Siołckiego. Inne koncerty to występ Eleni, koncert Chóru Szkoły Muzycznej.

W poniedziałek 12 września 2011 roku parafia gościła zespół artystyczny Indian – potomków Azteków z rejonu Teotihuacan, w środkowym Meksyku, gdzie wznoszą się wspaniałe piramidy Słońca, Księżycy i Pierzastego Węża. Indianie przywieźli ze sobą typowe, własnoręcznie wykonane stroje, pióropusze, instrumenty muzyczne i konieczne rekwizyty; zaprezentowali typowe tańce⁵⁰.

⁴⁹ <http://www.torun.michalici.pl/parafia.php> 21.04.2012, godz. 20.22.

⁵⁰ <http://antoni-torun.pl/> 21.04.2012, godz. 20.29.

Młodzież szkolna spotyka się także w ruchu oazowym, którego niektórzy członkowie poprzez dodatkowe szkolenia przygotowują się do roli instruktorów-animatorów i włączają się w organizację bezalkoholowych dyskotek. Uczestnicy spotkań oazowych w opinii proboszczów to osoby rozwijające się duchowo, fizycznie oraz wyrobione pod względem kulturalnym⁵¹.

Z przywołanych przykładów wynika, że animacja kulturalna prowadzona na terenie (wybranych) parafii toruńskich obejmuje wiele różnych imprez kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych i religijnych, takich jak np. projekcje filmów wideo, wykłady i prelekcje, koncerty muzyczne, wystawy, inscenizacje oraz wyjazdy rekreacyjne, wycieczki dla młodzieży szkolnej, biblioteki parafialne itp. W każdej ze wspomnianych przez mnie parafii działają także zespoły charytatywne Caritas, które zajmują się organizowaniem i niesieniem szeroko pojętej pomocy rodzinom i osobom potrzebującym.

Podsumowując, bogata oferta imprez kulturalnych, organizowanych przy kościołach, a skierowanych do osób w różnym wieku, stwarza możliwość wszechstronnego rozwoju i atrakcyjnego, pożytecznego spędzania czasu.

Bibliografia

- Cardedal Olegario Gonzales de, *Communio* 6 (96)/1996, [w:] Jacek Sójka, Przemysław Kieliszewski, Piotr Landsberg, Marcin Poprawski, *Instytucje kultury w czasach kryzysu*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009.
- Chmielewska Elżbieta, *Rola parafii w życiu społeczności lokalnej*, [w:] Wiesława Pielasińska (red.), *Edukacja kulturalna w środowisku wsi i małego miasta*, Instytut Kultury, Warszawa 1997.
- Dane uzyskane od proboszcza ks. L. Ulatowskiego z Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Łaskawej w Toruniu.
- Dyczewski Leon, *Kultura polska w procesie przemian*, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 1993.
- Gaudium et spes. Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*, 44, 60. *Dokument Soboru Watykańskiego II*, [w:] Jacek Sójka, Przemysław Kieliszewski, Piotr Landsberg, Marcin Poprawski, *Instytucje kultury w czasach kryzysu*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009.
- Jan Paweł II, *Aby wychowanek nauczył się „być”, a nie tylko „wiedzieć”* – homilia, Douala, 13 sierpnia 1985, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Catechesi tradendae*, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999.

⁵¹ E. Chmielewska, *Rola parafii w życiu społeczności lokalnej*, [w:] W. Pielasińska (red.), *Edukacja kulturalna w środowisku wsi i małego miasta*, Warszawa 1997, s. 145.

- Jan Paweł II, *Dzieci w sercu Kościoła – katecheza*, [w:] CD-ROM: *Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999.
- Jan Paweł II, *Encyklika Evangelium Vitae*, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Encyklika Fides et ratio*, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Homilia*, Kalisz, 4 czerwca 1997, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Inicjatywy dla ochrony życia – przemówienie*, Kaduna, 14 lutego 1982, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *List do rodzin Gratissimamsane*, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *List Juvenumpatris w setną rocznicę śmierci św. Jana Bosco*, [w:] CD-ROM: *Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Niechaj wasze życie będzie hymnem radości – przemówienie*, 1 marca 1980, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Przemówienie w siedzibie UNESCO*, Paryż, 2 czerwca 1980, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Wychowywać to nie tylko kształcić. Adhortacja Christifideles laici*, [w:] Tomasz Bilicki, *Dziecko i wychowanie Jana Pawła II*, Wyd. „M”, Kraków 1999.
- Jankowski Dzierżymir, *Pedagogika kultury. Studia i koncepcja*, Oficyna Wydawnicza „IMPULS”, Kraków 2006.
- Kokorzycki Sławomir, *Parafia jako „instytucja kultury”*, [w:] Jacek Sójka, Przemysław Kieliszewski, Piotr Landsberg, Marcin Poprawski, *Instytucje kultury w czasach kryzysu*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009.
- Konstytucja o liturgii świętej Soboru Watykańskiego II*, 4 grudnia 1963.
- Landsberg Piotr, *Powszechność upowszechniania i reanimacja animacji*, [w:] Jacek Sójka, Przemysław Kieliszewski, Piotr Landsberg, Marcin Poprawski, *Instytucje kultury w czasach kryzysu*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009.
- Lewicki Tadeusz, *Fenomen animacji. O praktyce i teoriach działalności społecznej, kulturowej i wychowawczej we Włoszech*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1993, nr 3.
- Nyderek Andrzej, *Wychowawcza rola polskiej pieśni religijnej*, Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej, Bydgoszcz 2012.
- Ostasz Lech, *Animacja kultury – propozycje teoretyczne i metodyczne*, „Edukacja” 1999, nr 2.
- Żebrowski Jan, *Pedagogiczne aspekty animacji społeczno-kulturalnej*, [w:] Leszek Pawełski (red.), *Reforma w szkole – szkoła w reformie*, Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych, Szczecinek 2009.

<http://antoni-torun.pl/> 21.04.2012

<http://www.chrystuskrol.diecezja.torun.pl/> 21.04.2012

<http://www.katedra.diecezja.torun.pl/> 21.04.2012

<http://www.torun.michalici.pl/parafia.php> 21.04.2012

<http://www.wnmptorun.diecezja.torun.pl/> 21.04.2012

The role of churches and church's centers in organising cultural events, work with children and teenagers

Animation (Latin animato – the act of bringing to life) means awakening, enlivening local communities to different activities. Animators are like “missioners” of education and culture, as they educate by culture: they are specialist in communication and reanimation, they improve human relations and make them better. The Parish is the basic form of Church's existence. In the Constitution of Liturgy there is information about church.

Cultural animation of Torun's parishes is numerous, it includes many different cultural, educational, leisure and religious events such as watching video films, participating in lectures, speeches: music concerts, exhibitions, stagings, leisure outings, excursions for school students or using a library. In all parishes there are also charitable groups Caritas, whose main purpose is to provide help for all those in need.